ESIMESE ASTME KOHTU MÄÄRUS (kolmas koda)

11. juuli 2005 *

Kohtuasjas T-294/04,

Internationaler Hilfsfonds eV, asukoht Rosbach (Saksamaa), esindaja: advokaat H. Kaltenecker,

hageja,

versus

Euroopa Ühenduste Komisjon, esindajad: M.-J. Jonczy ja S. Fries, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis,

kostja,

mille esemeks on nõue hüvitada väidetav kahju, mis on tekkinud kolme Euroopa ombudsmani menetlusega kaasnenud advokaadikulude tõttu,

* Kohtumenetluse keel: saksa.

EUROOPA ÜHENDUSTE ESIMESE ASTME KOHUS (kolmas koda),

koosseisus: koja esimees M. Jaeger, kohtunikud J. Azizi ja E. Cremona,

kohtusekretär: H. Jung,

on andnud järgmise

määruse

Õiguslik raamistik

1 EÜ artikli 288 teine lõik näeb ette:

„Lepinguvälise vastutuse korral heastab ühendus kõik oma institutsioonide või oma teenistujate poolt ülesannete täitmisel tekitatud kahjud vastavalt liikmesriikide seaduste ühistele üldprintsiipidele."

2 EÜ artikli 21 teise lõigu alusel on igal liidu kodanikul õigus pöörduda ombudsmani poole vastavalt EÜ artiklile 195.

3 Artikli 195 lõige 1 näeb ette:

„1. Euroopa Parlament määrab ombudsmani, kes on volitatud igalt liidu kodanikult või igalt füüsiliselt või juriidiliselt isikult, kes elab või kelle registrijärgne asukoht on mõnes liikmesriigis, vastu võtma kaebusi halduslikku omavoli juhtude kohta ühenduse institutsioonide või asutuste tegevuses; välja on arvatud Euroopa Kohus ja Esimese Astme Kohus, kui need tegutsevad õigusemõistjana.

Kooskõlas oma kohustustega korraldab ombudsman kas omal algatusel, otseselt talle või siis Euroopa Parlamendi liikme kaudu esitatud kaebuste põhjal uurimise, kui ta leiab selleks olevat alust, välja arvatud juhud, kui väidetavad faktid on või on olnud kohtumenetluse objektiks. Kui ombudsman tuvastab halduslikku omavoli juhtumi, esitab ta asja vastavale institutsioonile, kellel on aega kolm kuud, et ombudsmani oma seisukohast informeerida. Seejärel saadab ombudsman ettekande Euroopa Parlamendile ja vastavale institutsioonile. Kaebuse esitanud isikut informeeritakse uurimise tulemustest.

Ombudsman esitab igal aastal Euroopa Parlamendile aruande oma uurimiste tulemustest."

4 Euroopa Parlament võttis 9. märtsil 1994 vastavalt EÜ artikli 195 lõikele 4 vastu otsuse 94/262/ESTÜ, EÜ, Euratom ombudsmani ülesannete täitmist reguleeriva korra ja üldtingimuste kohta (EÜT L 113, lk 15; ELT eriväljaanne 01/01, lk 283).

5 Vastavalt otsuse 94/262 artikli 2 lõikele 6 ei katkesta ombudsmanile esitatud kaebused haldus- või kohtumenetlustega seotud apellatsioonkaebuste tähtaegu. Lisaks näeb otsuse 94/262 artikli 2 lõige 7 ette, et kui ombudsman peab esitatud fakte käsitlevate või neid käsitlenud kohtumenetluste tõttu teatama, et ta ei saa kaebust vastu võtta või lõpuni käsitleda, jäävad tema seni tehtud uurimiste tulemused toimikusse ja neid rohkem ei käsitleta.

Faktilised asjaolud

6 Internationaler Hilfsfonds eV (edaspidi „hageja") on Saksa õiguse alusel asutatud valitsusväline organisatsioon, kes toetab põgenikke ning sõdade ja katastroofide ohvreid. Ajavahemikus 1993–1997 esitas ta komisjonile kuus meetmete kaasrahastamise taotlust.

7 Esimeste taotluste läbivaatamisel leidis komisjon, et kuna hageja ei vasta projektide kaasrahastamise üldtingimustele, puudus tal õigus valitsusvälistele organisatsioonidele antava abi saamiseks. Hagejat teavitati sellest 12. oktoobri 1993. aasta kirjas. Komisjon selgitas 29. juuli 1996. aasta kirjas peamisi põhjusi, millest lähtudes ta oli järeldanud, et hagejat ei saanud pidada abikõlblikuks valitsusväliseks organisatsiooniks.

8 5. detsembril 1996 esitas hageja komisjonile uue projekti. 1997. aasta septembris esitati komisjonile uue taotlusega selle projekti muudetud versioon. Komisjon ei teinud kõnealuste uute kaasrahastamistaotluste kohta otsust, sest ta leidis, et 12. oktoobri 1993. aasta otsus selle kohta, et hagejal puudub õigus abi saamiseks, on endiselt kehtiv.

9 Seejärel esitas hageja Euroopa ombudsmanile kolm kaebust, esimese 1998. aastal ja kaks ülejäänut 2000. aastal. Need kaebused puudutasid põhiliselt kahte aspekti, nimelt hageja õigust dokumentidega tutvuda ja seda, kas komisjon vaatas hageja taotlused läbi nõuetekohaselt.

10 Euroopa ombudsman leidis 30. novembri 2001. aasta otsuses dokumentidega tutvumise osas, et dokumentide loetelu, mille komisjon oli hagejale tutvumiseks välja pakkunud, ei olnud täielik, et komisjon oli ilma põhjuseta jätnud näitamata teatud dokumendid ning et seetõttu võis komisjoni selline suhtumine kujutada endast haldusomavoli. Euroopa ombudsman tegi komisjonile ettepaneku võimaldada hagejale dokumentidega tutvumist nõuetekohaselt. Dokumentidega tutvumine toimus komisjoni ruumides 26. oktoobril 2001. Euroopa ombudsman tuvastas haldusomavoli ka selles, et hagejale ei antud võimalust olla ametlikult ära kuulatud teabe osas, mille komisjon sai kolmandatelt isikutelt ja mida ta kasutas otsuse tegemiseks hageja vastu.

11 Mis puudutab seda, kas hageja taotlused vaadati läbi nõuetekohaselt, siis Euroopa ombudsman tõdes teises, samuti 30. novembril 2001 tehtud otsuses seonduvalt teatava kolmandatelt isikutelt pärineva teabe arvesse võtmisega, et läbivaatamine ei toimunud nõuetekohaselt. Lisaks kritiseeris Euroopa ombudsman 11. juuli 2000. aasta otsuses seda, et komisjon oli lasknud liiga pika aja mööduda enne, kui esitas kirjalikult põhjused, miks ta asus 1993. aastal seisukohale, et hagejal puudus abi saamise õigus. Mis puudutab seda, et komisjon ei teinud ametlikku otsust hageja poolt 1996. aasta detsembris ja 1997. aasta septembris esitatud taotluste kohta, siis Euroopa ombudsman andis komisjonile oma 19. juuli 2001. aasta otsuses soovituse vastata neile taotlustele enne 31. oktoobrit 2001.

12 Komisjon saatis hagejale Euroopa ombudsmani soovituse täitmiseks 16. oktoobril 2001 kirja, et 1996. aasta detsembris ja 1997. aasta septembris esitatud taotlused lükati tagasi, sest hagejal puudus õigus kaasrahastamisele.

13 Hageja esitas 16. oktoobri 2001. aasta kirja peale hagi 15. detsembril 2001. Esimese Astme Kohus tühistas 18. septembri 2003. aasta otsusega kohtuasjas T-321/01: Internationaler Hilfsfonds *v.* komisjon (EKL 2003, lk II-3225) komisjoni 16. oktoobri 2001. aasta otsuse, millega lükati tagasi hageja poolt 1996. aasta detsembris ja 1997. aasta septembris esitatud kaasrahastamise taotlused, ja mõistis kohtukulud välja kostjalt.

14 Hageja palus oma hagis ka seda, et kostjalt mõistetaks välja Euroopa ombudsmani menetlusega kaasnenud kulud. Esimese Astme Kohus leidis oma otsuses, et Euroopa ombudsmani menetlusega kaasnenud kulusid ei saa pidada vältimatuteks kuludeks Esimese Astme Kohtu kodukorra artikli 91 punkti b tähenduses ja järelikult ei kuulu need hüvitamisele.

Menetlus ja poolte nõuded

15 Hageja esitas käesoleva hagi 23. juulil 2004.

16 Hageja palub Esimese Astme Kohtul:

— mõista kostjalt hageja kasuks välja 54 037 eurot tekitatud materiaalse kahju hüvitamiseks;

— mõista kohtukulud välja kostjalt.

17 Kostja palub Esimese Astme Kohtul:

— jätta hagi vastuvõetamatuse tõttu läbi vaatamata ja/või jätta hagi põhjendamatuse tõttu rahuldamata;

— mõista kohtukulud välja hagejalt.

Õiguslik käsitlus

18 Kodukorra artikkel 111 näeb ette, et kui Esimese Astme Kohus ei ole ilmselgelt pädev hagi läbi vaatama või kui hagi on ilmselgelt vastuvõetamatu või ilmselgelt õiguslikult põhjendamatu, võib Esimese Astme Kohus ilma menetlust jätkamata lahendada kohtuasja põhistatud määrusega.

19 Käesolevas asjas leiab Esimese Astme Kohus, et tal on kohtutoimiku põhjal piisavalt teavet lahendada kohtuasi ilma menetlust jätkamata.

Vastuvõetavus

Poolte argumendid

20 Kostja väidab, et vastavalt väljakujunenud kohtupraktikale on oluline, et selleks, et täita kodukorra artikli 44 lõike 1 punktis c ette nähtud nõudeid, peab ühenduse

institutsiooni poolt lepinguvälise vastutuse alusel väidetavalt tekitatud kahju hüvitamise hagi sisaldama asjaolusid, mis võimaldaksid kindlaks teha hageja poolt institutsioonile etteheidetava tegevuse, põhjused, miks hageja leiab, et selle tegevuse ja kahju vahel, mida hageja väidab endale tekkinud olevat, on põhjuslik seos, ning selle kahju olemuse ja suuruse (10. veebruari 2004. aasta otsus liidetud kohtuasjades T-215/01, T-220/01 ja T-221/01: Calberson GE *v.* komisjon, EKL 2004, lk II-587, punkt 176).

21 Kostja väidab, et kuigi ta on hagiavaldust korduvalt lugenud, ei ole ta suutnud kindlaks teha tegevust, milles teda süüdistatakse. Ta lisab, et keskne koht, mille hageja Euroopa ombudsmani otsustele omistab, ja ulatuslikud väljavõtted otsustest viivad ta järeldusele, et hageja peab otsustes käsitletud kostja tegevust igal juhul õigusvastaseks. Ta järeldab sellest, et tal ei tule selgitada süüdistuste kogumit, et eristada neist selliseid süüdistusi, mis on asjakohased temapoolse õigusvastase tegevuse kindlakstegemiseks, mis võib kaasa tuua ühenduse vastutuse.

22 Hageja leiab, et hagiavaldus vastab kodukorra artikli 44 lõike 1 punktis c nõutud tingimustele.

Esimese Astme Kohtu hinnang

23 Tuleb meenutada, et tulenevalt Esimese Astme Kohtu suhtes Euroopa Kohtu põhikirja artikli 53 esimese lõigu alusel kohaldatava Euroopa Kohtu põhikirja artikli 21 esimesest lõigust ja vastavalt Esimese Astme Kohtu kodukorra artikli 44 lõike 1 punktile c tuleb hagiavalduses märkida hagi ese ja ülevaade fakti- ja õigusväidetest. Need peavad olema märgitud piisavalt selgelt ja täpselt, et kostja saaks valmistuda enda kaitsmiseks ja Esimese Astme Kohus saaks vajaduse korral teha asjas otsuse täiendavate andmeteta. Õiguskindluse ja korrakohase õiguse-

mõistmise tagamiseks peavad selleks, et hagi oleks vastuvõetav, selle aluseks olevad põhilised õiguslikud ja faktilised asjaolud kasvõi kokkuvõtlikult, ent seostatult ja arusaadavalt tulenema hagiavalduse tekstist (Esimese Astme Kohtu 28. aprilli 1993. aasta määrus kohtuasjas T-85/92: De Hoe *v.* komisjon, EKL 1993, lk II-523, punkt 20, ja 29. jaanuari 1998. aasta otsus kohtuasjas T-113/96: Dubois et Fils *v.* nõukogu ja komisjon, EKL 1998, lk II-125, punkt 29).

24 Nende nõuete täitmiseks peab ühenduse institutsiooni poolt tekitatud kahju hüvitamist taotlev hagiavaldus sisaldama andmeid, mis võimaldaksid kindlaks teha hageja poolt institutsioonile etteheidetava käitumise, põhjuseid, mille alusel hageja arvates esineb põhjuslik seos selle käitumise ja väidetavalt talle tekkinud kahju vahel, ning selle kahju olemust ja ulatust (eespool punktis 23 viidatud kohtuotsus Dubois et Fils *v.* nõukogu ja komisjon, punkt 30).

25 Käesolevas asjas tuleb kohe alguses märkida, et hageja kirjalikult esitatud seisukoht on ebamäärane. Siiski puudub kahtlus selles, et hagi eesmärk on sedastada ühenduse lepinguväline vastutus väidetava kahju ehk hagejal kolmes Euroopa ombudsmani menetluses tekkinud advokaadikulude hüvitamiseks.

26 Seejärel tuleb märkida, et hagi võimaldab ka kindlaks teha kahte liiki väidetavalt õigusvastaseid kostja tegusid, millega hageja sõnul talle nimetatud kahju tekitati, st teod, mida Euroopa ombudsman on kritiseerinud, ja teod, mida Esimese Astme Kohus on pidanud õigusvastaseks eespool punktis 13 viidatud kohtuotsuses Internationaler Hilfsfonds *v.* komisjon. Esimest liiki käitumine seisneb täpsemalt selles, et dokumentide loetelu, mille kostja oli hagejale tutvumiseks välja pakkunud, ei olnud täielik, et hagejale ei antud võimalust olla ametlikult ära kuulatud teabe osas, mille kostja sai kolmandatelt isikutelt ja et kostja oli lasknud liiga pika aja

mööduda enne, kui ta selgitas 29. juuli 1996. aasta kirjas peamisi põhjusi, miks ta oli 1993. aastal asunud seisukohale, et hagejal puudus õigus abi saamiseks. Teist liiki tegu seisnes selles, et hageja õigust abi saamiseks ei analüüsitud 1996. ja 1997. aastal esitatud kaasrahastamistaotluste raames uuesti. Samuti tuleb nentida, et komisjon on esitanud vastuväite mõlema väidetava õigusvastase teo kohta.

27 Lisaks mainib hageja sõnaselgelt, et väidetava kahju ja komisjonile etteheidetud erinevate õigusvastaste tegude vahel on põhjuslik seos. Hageja märgib, et kuna tal puudusid olulised õigusteadmised ja kuna kostja tegevus ei olnud suunatud koostööle, vaid mõnikord isegi takistas seda, tuli hagejal kasutada advokaadi abi, et jõuda Euroopa ombudsmani läbiviidavas kaebemenetluses otsuseni, ja et tagada, et kostja vastab neile paljudele taotlustele, mille hageja talle eelnevate aastate jooksul korduvalt oli esitanud.

28 Hagi võimaldab teha kindlaks ka kahju ulatuse, mille väidetavalt põhjustas kostjale etteheidetud tegevus. Selle kohta märgib hageja, et advokaadikulud, mida ta väitis olevat tekkinud Euroopa ombudsmani läbiviidavas menetluses, ulatusid 54 037 euroni.

29 Sellest järeldub, et hagiavaldus vastab kodukorra artikli 44 lõike 1 punktis c nõutavatele selguse ja täpsuse tingimustele.

30 Järelikult tuleb kostja esitatud vastuvõetamatuse vastuväide tagasi lükata.

Põhiküsimus

Poolte argumendid

31 Hageja rõhutab seda, et ta soovib käesoleva hagiga saavutada põhimõttelise kohtuotsuse, et Euroopa ombudsmani läbiviidavas kaebemenetluses on õiguspäraselt tekkinud advokaadikulude hüvitamist võimalik taotleda kahju hüvitamise hagiga.

32 Ta tuletab meelde, et kahju hüvitamise hagis peab taotletama sellise kahju hüvitamist, mis tekib kas ühenduse institutsioonide meetmetest, sellest, et nad ei ole vastu võtnud ühte või mitut meedet või et nad on tegutsenud õigusvastaselt. Käesolevas asjas on tegemist tõsiste rikkumistega, mis seisnevad õiguslike meetmete võtmata jätmises ning sellistes õigusvastastes tegudes, nagu hageja ärakuulamata jätmine, dokumentide ebaõige loetelu koostamine, kontrollimenetluse arvestamata jätmine, pettusele viitavate laimavate põhjenduste esitamine või ebaõige hinnang hageja olukorra ja tema õiguse kohta valitsusväliste organisatsioonide tegevuse kaasrahastamisele. Kostja õigusvastase tegevusega on rikutud mitmeid hea halduse põhimõtteid, mida peetakse sobivateks kaitsenormideks EÜ artikli 288 teise lõigu tähenduses.

33 Hageja väidab, et kui kostja ei oleks tegutsenud õigusvastaselt, ei oleks tal olnud vajadust — advokaatide kaasabil — algatada erinevaid kaebemenetlusi, ning kahju ei oleks tekkinud, st poleks olnud vaja maksta advokaaditasu. Kostja õigusvastase tegevuse ja kahju tekkimise vaheline põhjuslik seos on seega tõendatud.

34 Hageja rõhutab kahju hüvitamise hagi iseseisvat laadi ja enda õigust esitada lepinguvälisel vastutusel põhinev hagi Euroopa ombudsmani läbiviidud menetluse alusel. Viimaseks väidab ta, et kostja õigusvastane tegevus oli jätkuv ja seetõttu saab selle alusel esitada kahju hüvitamise hagi, sest viie aasta pikkune tähtaeg ei ole veel lõppenud.

35 Kostja väidab, et hagi on ilmselgelt põhjendamatu.

36 Kõigepealt märgib ta, et Euroopa ombudsmani menetlusega kaasnenud advokaaditasud ei kuulu kunagi hüvitamisele. Vastupidiselt ühenduse kohtute menetlustele on Euroopa ombudsmani menetlus tegelikult kavandatud nii, et puudub vajadus kasutada esindajana advokaati. Järelikult, kui kodanik soovib omal vabal valikul, et advokaat esindaks teda Euroopa ombudsmani menetluses, tuleb tal sellega kaasnevad kulud kanda ise. Kostja sõnul põhjustab ühenduse kohtute menetluses, kus advokaadi kohalolek on kohustuslik, just vaba valiku puudumine selle, et kohtumenetluses tehakse kohtukulude kohta otsus, mis puudutab ka advokaaditasusid.

37 Kostja lisab, et kuigi hageja on vaba pöörduma üksnes Euroopa ombudsmani poole või igal juhul pöörduma tema poole enne Esimese Astme Kohtusse pöördumist, ei saa ta siiski tekitada vabalt kulusid, mida kostjalt välja nõuda, kuna need ei ole kohustuslikud ega vajalikud.

38 Teiseks väidab kostja, et hageja ei ole tõendanud, et käesolevas asjas on täidetud tingimused, mis annavad hüvitise saamise õiguse.

39 Kahe esimese tingimuse ehk üksikisikule õigusi andva õigusnormi piisavalt selge rikkumise osas väidab kostja, et hageja arvab, et Euroopa ombudsmani otsustele viitamisest piisab. Euroopa ombudsmani otsuste suhtes kehtivad siiski täiesti omad tingimused, mis ei ole needsamad, mis peavad olema täidetud selleks, et õigus hüvitamisele oleks olemas. Euroopa ombudsmani kriitikat või kuritarvituse sedastamist ei saa lihtsalt samastada hea halduse põhimõtte taolise õigusliku normi piisavalt selge rikkumisega. Järelikult ei seo Euroopa ombudsmani otsused Esimese Astme Kohut ega vabasta teda kohustusest uurida, kas kõnealused tingimused on täidetud. Seda seisukohta kinnitab Esimese Astme Kohtu presidendi 15. oktoobri 2004. aasta määrus kohtuasjas T-193/04 R: Tillack *v.* komisjon (EKL 2004, lk II-3575, punkt 60).

40 Kostja märgib kolmanda tingimuse osas, nimelt et õigusvastase tegevuse ja väidetava kahju vahel on põhjuslik seos, et hageja piirdub vaid kinnitusega, et on olemas otsene põhjuslik seos. Ta lisab, et tema ei ole kohustatud tõendama, et tingimused on täidetud, ja kuna hageja ei ole oma kohustust täitnud, tuleb hagi jätta rahuldamata ilmselge põhjendamatuse tõttu.

41 Teise võimalusena märgib kostja, et Euroopa ombudsmani etteheited keskenduvad kolmele teemale ehk neile asjaoludele, milles võeti vastu 1993. aasta otsus selle kohta, et hagejal puudus õigus abi saamiseks, õigusele tutvuda dokumentidega ja hageja poolt 1996. ja 1997. aastal esitatud taotlustele, mille kohta ei tehtud otsust.

42 Kostja tuletab meelde seoses asjaoludega, milles tehti 1993. aasta otsus hagejal abi saamise õiguse puudumise kohta, et vastavalt Euroopa Kohtu põhikirja artiklile 46 on ühenduste lepinguvälise vastutusega seotud asjade aegumistähtaeg viis aastat vastutuse aluseks olevast sündmusest. Kuna hageja ei ole hagi esitanud viie aasta

jooksul otsuse vastuvõtmisest ja kuna ta ei ole pädevas institutsioonis väidetava kahju tekkimisele viidanud, on võimalik õigus hüvitisele aegunud.

43 Kostja väidab dokumentidega tutvumise osas, et see leidis aset 1998. aasta veebruaris ja seega on ka see toimunud rohkem kui viis aastat tagasi. Kuna hageja ei ole ka selles osas 1998. aastast saadik hagi esitanud ja kuna ta ei ole ühenduse institutsioonides oma õigusele viidanud, tuleb see õigus lugeda aegunuks. Lisaks ei ole selgelt rikutud õigusnormi.

44 Kostja peab aegunuks ka nõuet, mis tuleneb sellest, et 1996. ja 1997. aastal esitatud taotluste kohta ei tehtud otsust. Hageja ei ole pärast nende taotluste esitamist esitanud tegevusetushagi ega kahju hüvitamise hagi. Seega ei saa ta praegu viidata sellisele kahjule, mida ei oleks tekkinud, kui ta oleks neid õiguskaitsevahendeid kasutanud.

45 Kostja märgib tegevuse osas, mida Esimese Astme Kohus pidas õigusvastaseks eespool punktis 13 viidatud kohtuotsuses Internationaler Hilfsfonds *v.* komisjon, et puudub vajadus lahendada küsimust, kas selline rikkumine on hüvitamisõiguse alusena piisavalt selge, sest põhjuslik seos taotletud kuludega igal juhul puudub ja seda kahel põhjusel. Kõigepealt on kõnealused advokaadikulud seotud enne kohtuotsuse väljakuulutamist toimunud menetlustega. Teiseks puudub põhjuslik seos.

Esimese Astme Kohtu hinnang

46 Kõigepealt tuleb märkida, et hageja eesmärk on taotleda käesoleva hagi alusel ühenduselt hüvitist advokaadikulude eest, mis tal tekkisid kolmes Euroopa ombudsmani läbiviidud menetluses.

47 Seejärel tuleb meeles pidada, et asutamisleping on Euroopa ombudsmani institutsiooniga andnud Euroopa Liidu kodanikele ühenduse kohtusse pöördumise kõrval alternatiivse võimaluse oma huvide kaitsmiseks. Sellise kohtuvälise alternatiivi osas kehtivad eritingimused ning selle eesmärk ei lange ilmtingimata kokku kohtumenetluses taotletava eesmärgiga (10. aprilli 2002. aasta otsus kohtuasjas T-209/00: Lamberts *v.* Euroopa ombudsman, EKL 2002, lk II-2203, punkt 65).

48 Nagu nähtub EÜ artikli 195 lõikest 1 ja otsuse 94/262 artikli 2 lõigetest 6 ja 7, ei saa neid kahte võimalust kasutada samaaegselt. Kuigi Euroopa ombudsmanile esitatud kaebus ei katkesta ühenduse kohtule esitatava hagi esitamise tähtaega, tuleb Euroopa ombudsmanil uurimine siiski lõpetada ja tunnistada kaebus vastuvõetamatuks, kui asjaomane kodanik on esitanud hagi samaaegselt ühenduse kohtule samadel asjaoludel. Kodanikul tuleb seega hinnata, kumb kättesaadavatest võimalustest teenib tema huve paremini (eespool punktis 47 viidatud kohtuotsus Lamberts *v.* Euroopa ombudsman, punkt 66).

49 Seejärel tuleb meelde tuletada, et Esimese Astme Kohus tühistas eespool punktis 13 viidatud kohtuotsuses Internationaler Hilfsfonds *v.* komisjon komisjoni 16. oktoobri 2001. aasta otsuse, millega lükati tagasi hageja poolt 1996. aasta detsembris ja 1997. aasta septembris esitatud kaasrahastamise taotlused, ja mõistis kohtukulud välja kostjalt. Hageja taotles oma hagis ka Euroopa ombudsmani menetlusest tekkinud kulude väljamõistmist kostjalt. Esimese Astme Kohus leidis, et Euroopa ombudsmani menetlusest tekkinud kulusid ei saa pidada vältimatuteks kuludeks kodukorra artikli 91 punkti b tähenduses ja et järelikult ei kuulu need hüvitamisele.

50 Esimese Astme Kohtu kodukorra artikli 91 punkti b alusel peetakse hüvitamisele kuuluvateks kohtukuludeks „menetlusega seotud poolte vältimatud kulud, eelkõige reisi- ja elamiskulud ning esindaja-, nõustaja- või advokaaditasud". Sellest sättest järeldub, et hüvitatavad kohtukulud on üksnes kulud, mis esiteks on tekkinud Esimese Astme Kohtu menetlusest ja teiseks on sel eesmärgil vältimatud (10. jaanuari 2002. aasta määrus kohtuasjas T-80/97 DEP: Starway *v.* nõukogu, EKL 2002, lk II-1, punkt 24 ja viidatud kohtupraktika). Lisaks on Esimese Astme Kohus otsustanud, et hoolimata enne kohtumenetlust olulisel määral tehtud õigusalasest tööst, tuleb tuletada meelde, et kodukorra artiklis 91 nimetatud „menetlusega" peetakse silmas üksnes Esimese Astme Kohtu menetlust, jättes seejuures välja kohtumenetluse eelse menetluse. See tuleneb eelkõige kodukorra artiklist 90, mis viitab „[m]enetlus[ele] Esimese Astme Kohtus" (vt 24. jaanuari 2002. aasta määrus kohtuasjas T-38/95 DEP: Groupe Origny *v.* komisjon, EKL 2002, lk II-217, punkt 29 ja viidatud kohtupraktika).

51 Käesolevas asjas soovib hageja nende advokaadikulude hüvitamist, mis tal tekkisid seoses Euroopa ombudsmani menetlusega, kasutades selleks kahju hüvitamise hagi. Selle kohta tuleb märkida, et selliste kulude väljamaksmisele kuuluvateks määramine kahju hüvitamise hagi alusel oleks vastuolus Esimese Astme Kohtu praktikaga, mille kohaselt viimati nimetatud kulud ei kuulu hüvitamisele kohtukuludena.

52 Tuleb märkida, et vastupidiselt ühenduse kohtus algatatud menetlustele on Euroopa ombudsmani algatatud menetlus kavandatud nii, et advokaadi kasutamine ei ole vajalik. Seega piisab kaebuses faktiliste asjaolude esitamisest, kuid õiguslike argumentide esitamine ei ole vajalik. Seetõttu, kui kodanik soovib omal vabal valikul, et advokaat esindaks teda Euroopa ombudsmani menetluses, tuleb tal sellega kaasnevad kulud kanda ise. Ühenduse kohtu menetluses, kus advokaadi kohalolek on kohustuslik, tuleneb just vaba valiku võimaluse puudumisest see, et kohtumenetluses tehakse kohtukulude kohta otsus, mis puudutab ka advokaaditasusid.

53 Lisaks tuleb meeles pidada, et Euroopa Kohus on asunud seisukohale, et Euroopa ühenduste ametnike personalieeskirjade artiklis 90 nimetatud kohtueelses menetluses halduskaebuste esitamisega seotud advokaadikulusid tuleb eristada kohtumenetluses tekkinud advokaadikuludest. Kuigi asjaomastele isikutele ei saa keelata advokaadi nõuannet juba selles etapis, on see nende enda valik, millega kaasnevate tagajärgede eest ei saa mingil juhul pidada vastutavaks kostjaks olevat institutsiooni. Euroopa Kohus on leidnud, et väidetava kahju ehk kohtueelses menetluses tekkinud advokaadikulude ja ühenduse tegevuse vahel puudub põhjuslik seos õiguslikus mõttes ja et hüvitamise taotlust ei tule sellisel juhul mitte üksnes tagasi lükata, vaid seda tuleb pidada ka õiguslikult täiesti põhjendamatuks ja järelikult koormavaks, mida võimalusel arvestatakse kohtukulude üle otsustamisel (9. märtsi 1978. aasta otsus kohtuasjas 54/77: Herpels *v.* komisjon, EKL 1978, lk 585, punktid 45–50).

54 Selles osas tuleb rõhutada, et erinevalt Euroopa ühenduste ametnike personalieeskirjade artiklis 90 nimetatud kohtueelsest menetlusest võib hageja vabalt enne Esimese Astme Kohtusse pöördumist pöörduda Euroopa ombudsmani poole.

55 Neist asjaoludest lähtudes tuleb järeldada, et seoses Euroopa ombudsmani menetlusega tekkinud advokaadikulud ei kuulu hüvitamisele kahju hüvitamise hagi alusel.

56 Täiendavalt tuleb märkida, et hageja ei ole suutnud tõendada, et kostjale etteheidetava õigusrikkumise ja selle kahju vahel, mille hüvitamist hageja taotleb, esineb põhjuslik seos. Tuleb meeles pidada, et Euroopa ombudsmani menetluses ei ole advokaadi kaasabi vajalik. Seetõttu ei saa kodaniku vaba valikut pöörduda Euroopa ombudsmani poole ja kasutada temaga suhtlemisel advokaadi abi pidada sellise haldusomavoli vältimatuks ja otseseks tagajärjeks, mille eest saaks pidada vastutavaks ühenduse institutsioone.

57 Sellest järeldub, et hagi tuleb ilmselge põhjendamatuse tõttu jätta rahuldamata.

Kohtukulud

58 Kodukorra artikli 87 lõike 2 alusel on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud. Kuna kohtuotsus on tehtud hageja kahjuks, tuleb kohtukulud vastavalt kostja nõudele välja mõista hagejalt.

Esitatud põhjendustest lähtudes

ESIMESE ASTME KOHUS (kolmas koda)

määrab:

1. Jätta hagi ilmselge põhjendamatuse tõttu rahuldamata.

2. Mõista kohtukulud välja hagejalt.

Luxembourgis, 11. juulil 2005.

Kohtusekretär

H. Jung

Koja esimees

M. Jaeger